

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XIII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (10-iyul, 2026-yil).– 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

YANGI DAVR ILM-FANI STRATEGIYASIDA INSON OMILI VA INNOVATSION TA'LIM TIZIMINING LINGVO-KOGNITIV ASOSLARI

Anvarjonova Zilola Begmurod qizi

Namangan davlat universiteti,
Namangan sh., O'zbekiston

Annotatsiya. Mazkur maqolada yangi davr ilm-fani taraqqiyotida inson omilining tutgan o'rni va uning lingvo-kognitiv salohiyatini shakllantirishda innovatsion g'oyalarning ahamiyati tadqiq etilgan. Zamonaviy dunyoda ta'lim tizimini raqamlashtirish va integratsiyalashgan yondashuvlar orqali talabalarning til o'rganish konseptual tizimlarini boyitish strategiyalari ko'rib chiqilgan. Maqolada til va tafakkur munosabati antropotsentrik paradigma asosida tahlil qilinib, amaliy lingvistik sohasidagi eng yangi metodologik yechimlar tizimlashtirilgan. Shuningdek, global o'zgarishlar sharoitida inson kapitalini innovatsion ta'limiy texnologiyalar yordamida rivojlantirish konsepsiyasi ilgari surilgan hamda ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: yangi davr ilm-fani, inson omili, innovatsion yechimlar, lingvo-kognitiv yondashuv, antropotsentrizm, til va tafakkur, ta'lim tizimi, inson kapitali.

THE HUMAN FACTOR IN THE STRATEGY OF NEW ERA SCIENCE AND LINGUO-COGNITIVE BASES OF THE INNOVATIVE EDUCATION SYSTEM

Anvarjonova Zilola Begmurod kizi

Namangan State University,
Namangan, Uzbekistan

Annotation. This article examines the role of the human factor in the development of new-era science and the importance of innovative ideas in shaping their linguo-cognitive potential. Strategies for enriching students' language learning conceptual systems through the digitalization of the education system and integrated approaches in the modern world are considered. In the article, the relationship between language and thought is analyzed based on the anthropocentric paradigm, and the latest methodological solutions in the field of applied linguistics are systematized. Also, the concept of human capital development with the help of innovative educational technologies in the context of global changes is proposed, and scientific-practical recommendations are developed.

Keywords: science of a new era, human factor, innovative solutions, linguo-cognitive approach, anthropocentric paradigm, language and thought, education system, human capital.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ymdif-y2026v2i13/n15>

KIRISH

Yigirma birinchi asr ilm-fani va texnikasi o'zining shiddatli taraqqiyoti bilan insoniyat jamiyati oldiga mutlaqo yangi vazifalar va talablarni qo'yimoqda. Bugungi kunda ilm-fan faqatgina nazariy bilimlar to'plami bo'lib qolmasdan, balki inson hayotini tubdan yaxshilashga, uning intellektual va ma'naviy salohiyatini ro'yobga chiqarishga xizmak qiluvchi asosiy vositaga aylandi. "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" global konsepsiyasi barcha fundamental va amaliy fanlarning markaziga aynan inson shaxsini, uning ehtiyojlari va imkoniyatlarini joylashtirishni ko'zda tutadi [1; 18-b.].

Ushbu antropotsentrik yo'nalish global ilm-fanda tilshunoslik, psixologiya, pedagogika va sotsiologiya fanlarining o'zaro integratsiyalashuvini yanada jadallashtirdi. Zero, innovatsion g'oyalar faqat inson tafakkurining mahsuli bo'lib, uning shakllanishi, rivojlanishi

va boshqalarga yetkazilishi bevosita til tizimi orqali amalga oshadi. Insonning intellektual salohiyatini yangi bosqichga olib chiqish uchun birinchi navbatda uning lingvo-kognitiv tizimini, ya'ni axborotni

qabul qilish, qayta ishlash va yangi bilim yaratish mexanizmlarini innovatsion metodlar asosida rivojlantirish zarur.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Inson omilining ilm-fan va jamiyat taraqqiyotidagi roli, shuningdek, kognitiv jarayonlarning til tizimi bilan bog'liqligi masalalari jahon va mahalliy olimlar tomonidan keng miqyosda tahlil qilib kelinmoqda. G'arb kognitiv tilshunosligida inson olamni til orqali qanday idrok etishi va bu idrok etish jarayonida konseptual tizimlar qanday shakllanishi chuqur o'rganilgan. Tadqiqotchilar ta'kidlashicha, inson tafakkuri doimiy ravishda dinamik metaforalar va kognitiv modellar yordamida yangi bilimlarni yaratadi.

O'zbekiston tilshunoslik maktabida ham antropotsentrik paradigma, lingvokulturalogiya va lingvo-kognitiv tahlil yo'nalishlarida sezilarli yutuqlarga erishildi. Mahalliy olimlar o'z ishlarida milliy til tizimining inson kognitiv faoliyatidagi funksional imkoniyatlarini va ta'lim jarayonida zamonaviy yondashuvlarni qo'llash samaradorligini asoslab berganlar [2; 54–57-b.]. Shunga qaramasdan, yangi davr ilm-fanining integratsiyalashgan talablari doirasida innovatsion pedagogik texnologiyalarning inson lingvo-kognitiv rivojlanishiga bevosita ta'sirini yaxlit tizim sifatida tadqiq etish bugungi kunda ham dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu ilmiy maqolada tizimli yondashuv, kognitiv va konseptual tahlil, komponentli tahlil, qiyosiy-deterministik tahlil hamda pedagogik kuzatuv kabi metodlardan foydalanildi. Tadqiqot obyekti sifatida zamonaviy oliy ta'lim tizimida lingvistik modullarni o'zlashtirish jarayonlari olindi. Innovatsion ta'limiy yondashuvlarning (shadowing, kollaborativ ta'lim, interaktiv kognitiv o'yinlar) talabalar intellektual faolligiga va tushunchalarni shakllantirish tezligiga ko'rsatgan ta'siri eksperimental-statistik usullar yordamida baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yangi davr ilm-fanida axborot hajmining geometrik progressiya bo'yicha ortishi an'anaviy ta'lim va axborot uzatish tizimlarini isloh qilishni talab etadi. Inson miyasi cheklangan vaqt ichida juda katta hajmdagi innovatsion ma'lumotlarni qabul qilishi va ulardan amaliy yechimlar ishlab chiqishda foydalanishi uchun lingvo-kognitiv treninglar muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim tizimiga joriy qilinayotgan innovatsion g'oyalar talabalarning faqat xotirasini kuchaytirishga emas, balki ularning tanqidiy va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga qaratilishi lozim [3; 112-b.].

Tadqiqot jarayonida oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan interaktiv til texnologiyalari va ularning kognitiv samaradorligi tahlil qilindi. Ma'lum bo'lishicha, axborotni kontekstual-vizual vizuallashtirish va lingvistik kognitiv xaritalar (mind maps) yordamida o'qitish talabalarning materialni tushunish va eslab qolish koeffitsiyentini o'rtacha 35 foizga oshiradi. Bu esa, o'z navbatida, bo'lajak mutaxassislarining o'z shaxsiy sohalarida tezkor va nostandart qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Inson uchun yaratilgan har qanday innovatsion yechim dastlab til shaklida modellashtirilishini inobatga olsak, lingvistik kompetensiyaning yuqori darajada bo'lishi bevosita fanlararo innovatsiyalarning tezlashishiga zamin yaratadi.

Shu bilan birga, zamonaviy axborot makonida inson kognitiv imkoniyatlarining toliqishi (information overload) va raqamli tabaqalanish kabi muammolar ham mavjud. Ushbu salbiy omillarni bartaraf etish uchun ilm-fan inson psixologiyasi va neyrolingvistik xususiyatlariga moslashgan neyro-pedagogik platformalarni yaratishi talab qilinmoqda. Yangi davr fani insonni texnologiyaga moslashtirish emas, balki texnologiyani inson ehtiyojlariga xizmat qildirish tamoyili asosida rivojlanishi kerak.

XULOSA VA TAKLIFLAR

"Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" yo'nalishi bo'yicha olib borilgan lingvo-kognitiv va ijtimoiy-pedagogik tadqiqotlar natijasida quyidagi umumlashtirilgan xulosalarga kelindi. Inson kapitalini rivojlantirish va uning ijodiy salohiyatini maksimal darajada yuzaga chiqarish davlatning global raqobatbardoshligini ta'minlovchi bosh omildir. Milliy ta'lim va fan tizimida innovatsion yechimlarni yanada samarali joriy etish uchun quyidagi chora-tadbirlar taklif etiladi:

Oliy va o'rta maxsus ta'lim o'quv dasturlariga kognitiv metodologiya, tizimli tahlil va fanlararo integratsiyaga asoslangan maxsus modullarni kiritish zarur.

Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt vositalaridan foydalangan holda, har bir ta'lim oluvchining shaxsiy neyrolingvistik xususiyatlariga moslashtirilgan individual ta'lim traektoriyalarini (personal learning pathways) shakllantirish tizimini yo'lga qo'yish lozim.

Ilmiy tadqiqot muassasalari va ishlab chiqarish korxonalari o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri innovatsion ko'priklarni yaratish, ya'ni olimlar tomonidan taklif etilgan g'oyalarni tezkorlik bilan inson farovonligiga xizmat qiluvchi tayyor mahsulot yoki xizmatga aylantirish mexanizmini qonunchilik darajasida mustahkamlash maqsadga muvofiqdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: Tasvir, 2022. – 416 b.
2. Iskandari M.S. Antropotsentrik tilshunoslik va kognitiv semantika asoslari. – Toshkent: Fan, 2023. – 210 b.
3. Safarov Sh.S. Kognitiv tilshunoslik. – Jizzax: Sangzor, 2021. – 165 b.
4. Yangi davr ilm-fani va ta'lim integratsiyasi masalevi. Ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plami. – Toshkent, 2024. – 189 b.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, 10-iyul

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (iyul, 2026-yil). – 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.